

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Николина Георгиева Димитрова-Недкова, дн
преподавател в Национална спортна академия „ В. Левски “

на дисертационен труд на тема:

„Обучение по джудо чрез ката за различни възрасти“

за присъждане на научната степен *“Доктор на науките”*

на *Проф. Анжелина Янева - Проконова, доктор*

в професионално направление:

1.3. Педагогика на обучението по ..., специалност „Методика на обучението по физическо възпитание и спорт – Джудо“

в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Департамент по спорт; Катедра: *„Индивидуални спортове и рекреация”*

Проф. Ан. Янева, доктор, завършва висшето си образование през 1986 година във ВИФ „Г. Димитров, гр. София, където придобива професионална квалификация за Педагогика на обучението по физическо възпитание и спорт, специалност учител. Преподавател е в Катедра „Индивидуални спортове и рекреация”, към Департамент по спорт на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ от 1989 г.

През 2009 година, след успешна защита на дисертационен труд на тема: „Методика за начално обучение по джудо за деца в предучилищна възраст“ на проф. Янева е присъдена образователната и научна степен “ДОКТОР” по научната специалност 05.07.05 - Педагогика на обучението по .. (джудо).

През 2010 година получава от Висшата атестационна комисия (ВАК) научното звание ДОЦЕНТ по научната специалност 03.05.07. Педагогика на обучението по .. (бойни изкуства). От 2014 г. е Професор по 1.3. Педагогика на обучението по ... (ФВС) – СУ.

Проф. Янева е преподавател по джудо и самоотбрана от 1989 г. до сега. Заема административните длъжности като ръководител катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ в периода 2001-2009 г. и като Директор на Департамента по спорт от 2009 до 2017 г.

Проф. Ан. Янева, доктор е известна в джудо средите в България. Тя е дългогодишен национален състезател и шампион по джудо. Треньор на националния отбор по джудо-жени за периода 1993-1994 г. и на националния отбор по джудо за незрящи – 2009-2011 г. към БАХУ. Води женски профил - ДФС "Дунав", Русе – 1984-1988 г.; ДФС „Искър”1988-2012 г.; Представителният отбор на СУ – мъже и жени – от 1989 г. до сега.

Притежава награди за: Спортист на годината по джудо на България (БФД) за годините – 1978 и 1979 г.; Треньор на годината на СУ - 2002 и 2006 г.

С добрите си познания в техниката на джудо и като състезател и треньор, активно участва изграждането и усъвършенстването на българска школа по Джудо. Има множество научни публикации и учебни помагала, монографии и книги. Води редица Лекционни курсове в областта на бойните изкуства в Софийския университет в периода от 2010 г. до сега. Научен

ръководител е на 10 защитили докторанти; има участие в 51 конференции, като 11 от тях в чужбина. Редактор е в научни издания; Рецензент е на множество Монографии, Книги, Статии и Проекти.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен на 336 стр., в това число и 10 бр. приложения. Извършено е проучване на 254 бр. литературни източници, от които 165 бр. на кирилица, 57 на латиница и 32 от интернет приложения, което е позволило на авторката да направи *сериозен теоретичен анализ на изследвания проблем*.

В края на доктората и автореферата авторът представя списък от 19 публикации по темата и декларация за авторство.

Темата на дисертационния труд е актуална и с голямо практическо значение. Дисертацията е опит да се обогати теорията и практиката на физическото възпитание и спортната тренировка чрез оптимизиране на спортната подготовка, по конкретно на спортната дисциплина (джудо). Тя дава възможност за научна изява на докторанта и постигане на значими резултати.

В структурно отношение дисертационният труд е построен правилно, като включва увод, три основни глави, изводи и препоръки, използвана литература и приложения.

В *увода* се обосновава значимостта и актуалността на изследвания проблем както в теоретичен, така и в практически план. В увода, също така, се представя и концептуалната рамка на изследването, в която прецизно се диференцират и формулират обекта, предмета, целта, задачите, изследователските въпроси и методологията/методиката на дисертационното изследване.

Първа глава започва с ретроспекция на същността на бойните изкуства; видовете бойни изкуства – изкуства основаващи се на исторически традиции във фолклора на различните народи и на осъвременените им форми. Обзорът продължава с исторически преглед за възникването и развитието на бойното изкуство - джудо, трансформирането му в спорт и възпитателните аспекти, които оказва върху индивида: етичност, принципност, инициативност, мотивация, спортна и емоционална интелигентност. По същество, в първа глава авторката концептуализира проблема, към изследването, към който е насочен дисертационния труд.

Във *втора глава* проф. Янева представя Теоретико-методологични аспекти на бойните изкуства, тяхната обвързаност, както с философията и науката, така и с нравите, обичаите и бита на хората. Основен акцент естествено са общи основи на подготовката по джудо, принципът на джудо, методиката, средствата и формите на обучение. Проф. Янева обръща внимание, че „Бойните изкуства“ са уникални преди всичко със специфичните си методи на обучение с двата главни аспекта на обучението – усъвършенстване на духа и тялото и овладяване на формите за атака и защита и основните методи за обучение – ката (форма), рандори (свободно обучение) и учи коми, които се допълват един друг.

Проф. д-р Янева анализира и подготовката и повишаване на квалификацията на треньорски кадри по джудо, предпоставка за постигането на високи резултати.

Докторантът разглежда възможностите на източните бойни изкуства като средство за възпитание и превенция срещу агресията в училище и в обществото.

Със съществена значимост за цялото дисертационно изследване, а и сама по себе си, се отличава *трета глава*. Обобщеният анализ на *Класификационната структура на техниките в спорта джудо* дава представа за задълбочено и професионално познаване на научно изследователските методи, проучвания проблем и неговото многостранно и комплексно разработване.

Представени са резултатите от анализа на използваните „Специални техники в джудо“ на проведеното проучване, както на Световни тенденции на развитие на техническата подготовка, така и на участието на българските джудисти в Световни и Европейски първенства.

В четвърти подраздел на глава три е представен „Модел на спортно-техническата подготовка чрез ката“ адаптиран за обучение по джудо на деца от 4 до 7 г.; от 7 до 10 г. и над 10 годишна възраст, която да обхване всички страни от подготовката на джудиста (вкл. теоретични познания на децата за терминологията и етикета на джудо). Моделите се отличават със своя плавен преход и ефективното влияние на ката върху балансираното развитие и всестранна подготовка на начинаещите джудоки.

Отличителен белег на предложената методика е разкриването на възможности за иновации в обучението и подготовката на джудистите в съответната възрастова група.

Разработката притежава редица *достойнства*, които имат приносен характер:

✓ Разработени са техниките и изискванията, съобразно възрастовите особености, както и съобразно предишната подготовка до 7-годишна възраст и до 10-годишна възраст и за възрастова граница - над 10 години.

✓ Разработени и апробирани са подготвителни модели на кю, в които се включват предимно техники от групата на Аши уадза, като постепенно се добавят и техники от групата на Те уадза; обръща се голямо внимание на техниките в Не уадза; включват се комбинации и контра техники от Наге уадза и Не уадза, както и атаки от различни изходни положения и захвати.

✓ Възпитават се и се подготвят децата теоретично и терминологично за следващите етапи на развитие на джудиста.

✓ Чрез акцентирание на основните моменти се засилва активното мислене на състезателите при усвояване на техниката, което повишава активното участие на състезателите в учебно-тренировъчния процес.

✓ На базата на разработена адекватна методика за обучение се осигурява кумулативен ефект и предпоставки за изграждане на основа към високо майсторство.

Дисертационният труд завършва с ясно формулирани 4 извода и 7 препоръки, произтичащи от получените резултати. Те са коректно структурирани и представляват логично следствие от проведеното изследване.

Дисертационният труд е оригинален авторски труд на докторанта. Авторефератът напълно съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

Заклучение

Считам, че е извършена достатъчна по обем научно-изследователска работа, която има приносен характер за спортната теория и практика в областта на физическото възпитание и спортната тренировка по джудо.

Трудът е добре структуриран, изложението е последователно и логически непротиворечиво и демонстрира подчертания интерес и ангажираност на дисертанта към изследваната проблематика.

Представените дотук обстоятелства ми дават основания с убеденост да декларирам, че дисертационният труд притежава всички необходими качества на такъв тип научна разработка, и предлагам да бъде присъдена на Проф. Анжелина Янева - Прокопова, научната степен "*Доктор на науките*" в професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ..., специалност „Методика на обучението по физическо възпитание и спорт – Джудо“.

12.12.2021 г.

Рецензент:

София

(*доц. Николина Димитрова, дн*)